

## גנוזות

עורך הרב הלל מן

רבי שלמה הכהן - החשק שלמה

[תקצא— תרס"ן] מכתב ידו

### מקור המנהג לת"ח להתענות

### בבין המצרים

כתב הטור באורח חיים [סימן תקנ"א] וז"ל יו"ש פרושים כמענין ט"ו בתמוז ואילך ויש התענין מבשר ויין וגרסינן בירושלמי מה יש בניניה בין י"ז בתמוז לט"ב כ"א יום משהובקעה העיר עד שחרב הבית, וי"א כנגד שלשה שבועים שהתענה דניאל ומנהג אשכנז היחידים נמנעים מבשר ויין מי"ז בתמוז ואילך ומראש חודש ואילך נמנעים כולם מבשר ויין וזלת שבת שאוכלין ושותין כדרך כל השנה כולה.

כן כתב הרמב"ם י"מ שנהגים שלא לאכול בשר מר"ח של התענית והנהגו הכל שלא ליכנס לבית המרחץ בשבת, זו ואסור לשנות מנהג אבותינו, ובבית יוסף שם הביא בשם הרא"ש שנתה המנעים מבשר ויין בן' השבועות שבוין י"ז בתמוז לט' באב הוא משום שבו בטלו הקרבנות.

ויש להביא רמז ברור לשיטות אלו, הדנה פרשת פנחס מסיתימת בפרשת הקרבנות מלבד עולת התמיד ומנחתו זכו, והפרשה הסמוכה לה פרשת מטות פותחת במקרא - "ראשי המטות", לרמז שלאחר החורבן כאשר בטלו הקרבנות השמיאל, מן הראוי שראשי המטות, שהם התלמידי חכמים - היחידים, ידרו נדרים ויקבלו על עצמם בימים אלו התענות מבשר ויין, והזו שאמר הכתוב בפרשה זו דברב הנדרים אודות התנורות מיין ויעלה אפרינן דלא יחל דברו.

יש להוסיף בזה, דלא בכדי לעולם תחול פרשת מטות בימי בין המצרים, לאחר י"ז בתמוז בעת התהוות ימי בין המצרים - כדי לרמז ולהזמין חכמים ראשי המטות שענין הולדתם מבשר ויין בימים אלו.

## מעשה רב

עורך הרב הלל מן

### אי קיום מנהגי החורבן

### תביא הכפרה

דרכו בקודש של הסבא קדישא רבי ישכר בר מדרושיין לעשות בכל שנה יום ה' חודש שלם ההולאל של האז"ל ז"ל סיום מסכת ואוכל סעודת מצוה של בשר ויין, יחד עם תלמידיו הרבים.

למרות מנהג הימים שלא לאכול בשר ויין, היו אלו שהתפלאו על מנהג זה, והרבי בסעודה היה מספר סיפור זה בכדי להודיעם כוונתו.

בעיר אחת היה איש אחד שהיה רגיל לישן הרבה, והיה מפורסם בעיר בשם [הישן]. בהגיע חודש אלול, כשפחד נפל על כל איש משראש באימת הימים הנוראים הממשמיים ובאים, כשאלם היו מתעוררים לתשובה האמיש עודנו ישן...

הגיע יום ראש השנה ואשתו השכימה בבקר ללכת לבית הכנסת להתפלל, אך בעלה ערודנו ישן בביתו, כשהגיע הש"ץ ל'המלך' הלכה לביתה להניק את הילד והיא התחילה להעיר את בעלה והוא לא קם ולא זמ, במשך זמן התפילה שבה האשה כמה פעמים לעוררו משנתו וללא העויל, כשהגיעו הציבור לקריאת התורה צעקה עליו בקול גדול ובכביה, הלא נתן ויתקעו בשופר...

כשמעו ענין השופר קם בהלה גדולה משנתו ורץ מרח לנית הכנסת כשהוא לבוש באיזה בגד מעל נוצית שמצא במהירות ושינת תנומה על גפעייו.

בבואו לבית הכנסת הביטו עליו המתפללים בתמהון ושחקו עליו, ואף הלידים החלו להקיטו ולצחקו עליו, עד שנתבייש מאד מהביזון הגדול, ובשנתו ובזינוותיו עלה השמימה לפני הבית דין של מעלה ופסקו את דינו שעונותיו נמחלים בעד הבושה והזינוות.

סיים הצדיק באומרו – ועתה הבושה הגדולה הזאת שיש לנו, שבזמן כזה ובימים אלה של חורבן בית מקדשנו אנותי יושבים בסעודה ואוכלים בשר ויין, הבושה הזאת כדאית היא ושחכפ עוונות בית ישראל. עיני הנוכחים זלגו דמעות שליש, ולפתע חשו עד כמה גודל החורבן קרוב לליבם...

## לימוד המוסר

הרה"ג ירחמיאל קראם

### מזכר לחורבן לצפייה לגאולה'

הגמ' בסוף מסכת מכות מביא: ישוב פעם אחת היו עולין רבן גמליאל, רבי אליעזר בן עזריה, רבי יהושע ורבי עקיבא לירושלים כיון שהגיעו לחר הצופים קרעו בגדיהם כיון שעלו לחר הבית ראו שנעל שיצא מביד קדש הקדשים החתום הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: "מפני מה אתה מצחק". אמר להם: "ממנו מה חתמנו ביום יומנו?" אמרו לו: "מקום שכונתו בו והזר הקרב יומת, ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה!":

כשהגיעו לחר הצופים וראו את הר הבית שומם, כולם קרעו בגדיהם. כולם הרגישו וביטאו את תחושת החורבן הקשה בחורבן. כפי הדין המביא אז מי שרואה מה שראו בקריעה. שעלו לחר הבית וראו את החורבן מקרוב פרצו בבכי. זה כבר לא היה שמורת ההלכה. זה היה ביטוי נוסף לעצ הנוורא, שהתווסף לקריעת בגדיהם.

כולם בכו חוץ מרבי עקיבא שהיה מצחק. כשתמחו מדוע היו מצחק, יאמר להם: לכך אני מצחק, דכתבי: ואתידע לי עדים נאמנים. אוריה דכהן... זכירה הן ברכחה, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, הרי אוריה באורש ואזכרה במקדש עניו! אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. כן נכללש ציון בשדה תחרש וגוי. בזכריה כתיב: עוד ישבו זקנים וקנות ברחובות ירושלים. עד שלא נתקבלה נבואתו של אוריה ואתי מתירא של זכריה מתקיימת בנבואתו של זכריה. עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: "עקיבא, נחמתנו. עקיבא, נחמתנו!" וצריך הבין, מדוע רק עכשיו הבין רבי עקיבא שנבואתו של זכריה נתקיים:

הנה נתבונן על הדרך בה אנו מבטאים את אבלותנו, מידי שנה, על חורבן הבית. אנו מחליטים בצום שבועה עשר בתמוז, מייד אחרינו שלשת השבועות עם דיני האבלות המיוחדים להם. התנוות האבלות הלכות וממעצמות. בלשות השבועות אין נוסאים נשים. תשבות הימים לפני האבלות אנו עולים ברמת האבלות כבר נמנעים מאכילת בשר ומשתת יין. בשבת שחל בו תשעה באב מחמירים עוד יותר, וכך נמשכים ומתעצמים התנוות האבלות עד לסעודה המפסקת, לליל תשעה באב בו יושבים לארץ, קוראים איכה ונורגים חמשה ענויים. למחרת, בעיצומם של יום תשעה באב. כל מפנה לגמרי לא צפוי. הגיע שעת חצות היום ואתי קמים המקרקעו ואף ממיאים תפילין. בכמה קהילות ישנן בשה זו מנהגים שונים המבטאים אמונה בגאולה ובמחנה.

וכאן אנו שואלים: האם זהו הרגע המתאים לכך? דווקא עכשיו, כאשר האבלות מגיעה אליהם. בשעה בה הוצתה הבית מבית המקדש, דווקא עכשיו בשעת אחר הצהריים של תשעה באב. בנקודת החורבן הקשה ביותר, אנו מניחים לאבלותנו נוסדתיים רמת האבלות. הכיזבו?

משל למה דברד דומתי? לעייר העומד על פסגת הר ומצייר את הנוראיה בתורחיה הנשקף ממרום ההר. הצייר התפעל מעבודתו, אשר אכן הייתה מקסימה הוא צעד מידי פעם לאחוריו, תוך שהוא סוקר שם ושוב את הדמיון שבין עולו לבין הציירה ההולכת ונרקמת. שכיולו משולחב אחוז בחדות הציירה החל צועד לאחוריו כשהוא ממשיק להתבונן. לא רחוק ממנו הייתה שפת הצוק. רק תכלית עמר קדש הובילה ממנו אל שיפולי ההר. הוא לא שם לב כיצד הוא מתקרב אל שפת הצוק. גם כשניטה אחד הצופים להעיר לו, הוא לא שם לב לאזורה. כל חושיו נתונים לרצונו. הצופה החל לנועק, אך גם הצעקה לא נכנסה באוזנו של הצייר אשר היה עתה כבר קרוב מאוד לשפת הצוק המסוכן. עוד צעד ונשים והוא מתרסק. הצופה, שראה כי אין כל דרך להעביר לילדיו את סמר האזורה, החליט לנקוט בצעד חריף. הוא תפס אבן ורק אותה בכל כוחו לעבר יריעת הבד, אליה היו מרותקות עיני הצייר.

ימי עשה זאת! ? הרי הצייר את קולו בוקעה, תוך שהוא מסובב לאחוריו. מראה התחום הפעורה אמרה לו הכל. ואם הבין כי אין גתנו לו בפתח הייתה זו זיומה חמה ורואבת. שחרי חבד הושחת והציור נינוח. אך הצייר נשאר. לא היה יוכל לעייר מחדש את הציור שהושחת הוא יוכל גם לעייר ציורים רבים אחרים. אילויל אותו מעשה לא היה יותר צייר אשר יצייר. ציור אחד חקל לטמיון, אך הצייר נשאר חי, נוסם וריאי.

לפעמים המצב מחייב שבירה. מחייב צעד דרטישי שיצור זינועו שיגבור את החורבן. כך גם היה בשעת מחרה רראה את הצייר בערע. אילו לא היה רבנו שבו את החלוחת, לא היה הגם מבין את חומרת המעשה שעשה. כל השפת מוסר, וארגון עצרת התעוררות, לא היה משיג את האפקט המזועזע והמחריר כמו שבירת החלוחת.

משני רבנו ידע את המצב החמור דבר בחייתו בעד סיני. כאשר הקבי"ה אמר לו יל: רק ד כי שיחת נעודי. אך הוא לא שבר את הלוחות עד שקבר בל המחתה. מפני שמשה רבנו רצה לשבור את הלוחות לענין כל ישראל להחריד ולזעזע אותם. על הפסוק: וילכל הדי החזקה... לענין כל ישראל ודרשים יע"ש. ששאנו ליכו לשבור הלוחות לעיניהם, והסכימה דעת הקבי"ה לדעתו שנטמר: אשר שברת יישר כחך ששברתי".

שבירת הלוחות הוא השבא האחרון בו משבחת התורה את משה רבנו. מפני שמעשה שבירת הלוחות גרם לשבר ולזעזוע מוסריים. גם אלו שירדו לזיוטא החתחנותי חשו בכך בפעל. הצויר הושחת, אך הצייר ניצל. שהיו אם אין עם, למי נעודו הלוחות? ובאשר ללוחות-משה רבנו עילה להר סיני וזכיר לוחות חדשות. אך עתה, טובבה על עם ישראל דורשת שברו. חורבן בית המקדש היה גם הוא מעשה שבא לזעזע. קריאות הניבאים לחורה בתשובה לא נשאו פרי. הייתה אדישות. היה צורך בפעולה שתזעזע את הלכבות ותוציא את האנשים משלותם. זינוע שכזה יכול היה להיגרם רק כתוצאה מאירוע מחריר של יציאה גלולת וחורבן בית המקדש.

אולי זה הוא הסבדר למנהג ישראל להמניך מעט את רמת האבלות בתשעה באב לאחר חצות היום, לבטא את התרגשה שיראק החורבן הציל את עם ישראל מביהידרדות מוחלטת. המקדש חתר ונשקר, אך עם ישראל אשר למענו נבנה בית המקדש, נשאר חי וקיים. אילו לא היה נשף בית המקדש היה עם ישראל חלילה ממשך ביהידרדותו הרוחנית עד שלא היה ניכר בו כל סממן יהודי רחי"ל.

חורבן בית המקדש היה, היווה מפנה בהיידרדותו הרוחנית של העם. מכאן החל תהליך של "אבל אשמים אנותי", של בעירה וחזרה אל ירושלים. רבי עקיבא ידע מנבואתו של זכריה עוד ישבו זקנים וקנות ברחובות ירושלים! אך לא הבין וכל ידעו מתקיים הנבואה ובאיזה דרך תתגשם.

רק עתה, כאשר ראה לוישה שפל החורבן, כאשר חש את עצמת החורבן בהיות קודש הקדשים מעון לתנים ולשושלים. הבין כי מראה אשור כזה יכול להיות זרו לתשובה להתעלות העם. עת כאשר היה בטוח שנבואת זכריה תתגשם יכול היה לשחק.

כאשר אנו מגיעים, ביום צום תשעה באב, לשעה בה הוצתה האש בהיכל. אנונו מרגישים את הזעזוע ואנחנו יודעים שמעתי בואו המפנה. ששם ישראל ישוב לצור מחצבתו. עכשיו הגיע השעה לגאולה. במהרה בימינו א"ש.

<b>פוטו סטודיו</b>	<b>הל פז-רשת למוסיקה ירושלים</b> ב"ב-ח'חיה	<b>אחים הקר</b> <p>רשת בשר למהדרין</p>
<b>פוסו ציון</b>	<b>צילום אירועים, מצלמות וסטודיו</b>	
<b>בחסותם האדיבה של בעלי עסקים תומכי תורה ולבונה</b>	<b>המנועל הנאמן זאב הורוביץ</b> <p>דלתות פלדה ומפתחות</p>	<b>לצילורי בשמית רבי יצחק בן ר' אליהו ואסתר זר</b>
<b>בית האנרגיה</b>		

## מנאר החסידות

הרב יעקב שלמה שיינברגר

### כבני מלכים...

נצטוונו להעלות ירושלים על ראש שמוחתנו ולעשות בכל דבר שמוחל, זכר לחורבן", ונאסרו כמה דברים מפני האיבול הזה (ראב"ב ב"ב ס.). וצריך להבין לאיזה צורך ומטרה עשו זאת? ומבאר הרה"ק רבי לוי יצחק מבראדישעבוב זי"ע, (בספרו שמועה טובה) במשל נפלא, ומפני האריכות נביא את דבריו בקצירת האומ"ד:

משל לכן מלך שחטא לאביו, וגידשו אביו מעל פניו לאחד מוכפרים הנדחים שחתת ממשלתו, עד שיחזור למוטב, והנה עבדו ימים רבים והתחיל בן המלך להתרגל לבני הכפר המגושמים, לאכול מלחמם הדל ולישן במיטת תבן וקש וכו', וישכח מהתפוקים והרתעווגים שהיה רגיל בהם בבית אביו המלך. וכשמות אביו, חיפש תגולתו ועצות לעוררו, לבל ישכח עניני הכבוד והגדולה שהיה לו קודם גלותו, ושלא יתגשם שכל בני הכפר הנבערים.

ויצו המלך לקחת עבד מעבדיו, ולהלבישו בלבוש המלך, ולהרכיבו על סוס המלך, ולעטרוהו בכתר מלכות בראשו, ושבעלי שיר יצאו נכבדי בשיר, ולהלילו בכפרים ההם אשר שם בן המלך, ויקראו לבניו לכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, וכו' ויעשו מידי דיו ביזמו.

והיי הבעיות כן ימים רבים, בראות בן המלך בכל יום היקר והגדולה הניעשה לעבד המלך, שיעיר לעצמו שאם היה לאביו נחת וחת ממונו, היה נעשה לו יקר ונחלה בכללי כפליים.

הדבר זה התחיל לעורר בו זכרונות מימי קדם – והתחיל להצטנענע לאביו, ולהתחרט על חטאיו, ולא עברו ימים מועטים – ועב אל אביו, כבה והתחנן לו, וקיבל על עצמו להיות

הומלס לבנות אביו, ושיבירו המלך למלכות.

והמשל ברור: הדנה דברד הטבע, כל צער ואבל שיעיר לאדם על העדר ממנו דבר האהוב לו, במשך הזמן יצא הצער מלבם הימים הטובים בהיותם על אצמתם איש חת ונפו, והז"ו יתגשם והיעבה פעלם ומכמל ה"ל.

עד שאף בחרום למרקים ימים הראשונים לא יוכלו שוב להשיג גדול השלימות שהיה להם אז, שבעבורו יחמדו ויכספו לשוב לה'. ואף בהגיע יום גואלתם לשוב לאיתנם הראשון, לא יוכלו להתענע מזיו הכבוד השלימות – מחמת התגשמות שכלם ובינתם.

לכן נעשים זכר לחורבן" בכל דבר שמוחל, וכזר תמיד בכל עת ויועה, ובה נכזר תמיד השלימות אשר נעדר מאתנו, ובכספו לעטוב תמיד אלינו, נא אשוב ה' את שבותי, נשיג נעימות נאמרה ג"כ האיסור על חתן, ואז"ו גזירה על הטטש שלא להשתמש בה אלא היא גזירה על החתן של היתר מעטו, כשם שבז"ו אין חב"ג המעטרס במצנפת, והוא גרמתייה המצנפת שולבו בסויה כבי"ב פ, בחיוב שהיו דר מועט בסוד שבבית ואיסור כיוו רפוח בבית, וכן חיוב לשייר רבר אחד בסעודה, וחובו השיור בתכשיטי אשה ובנצונות, ועד י' האדם נפעל בפני מעולתיו ולבו וכל מרשבתותו ואפר מקלה שבראש החתן עיי"ש, שבכולו הוא דין בנית ובסעודה ובאשה החתן לא מעטור. וזה שפי"ח הרה"ש העשרה, וכביכול היה הסרת החתן מחמת החתן ולא הסרת העשרה מהחתן, והוא מילה העשרה מורחב באיור ואינה בראשו של חתן.

ולפי"ו וביאור דברי הוה"ס דשרפי חשיב דומיא דכה"ג בחייות כלא מצנפת, דאף שהכפיה אינה בראש החתן, מי"מ היה חתן כלא כיהפ מעל לראשו הו"ל חתן שאינו מעטר, (אף שהסויה"ה היתה המצנפת בראשו ממש). ובהו יתבאר משי"כ הדי"ח כסי' מנערה שגם לרית הוה"ס נאסור כיהפ כיהפ ק"ו כסאפור עשרה ממש על ראשו.

לא כאילו אם האיסור הוא על הכלי ששמו כלילא שהוא כיהפ, א"כ מהיח"כ לאיסור עשרה בראשו שהוא לוי לחר. ולמשי"ג אה יסוד האיסור אינו על כלי מפסים אלא על מה שנעשה החתן למעטור ע"י עישו משה מעל ראשו, וממילא כ"יש שאסור עשרה בראשו ממש, ובהו אה היה יותר חתן כיהפ.

וגראה ליישב לפי"ו עוד, הדנה בגמ' בסוטה שם פליגי אמוראי איזה עשרה נאסרה, ודבר אסורה חתן כל מלח הנפירה, והמטאל גם על הדס ורוד, ולולוי אסור גם עשרה על קיים אסורה. והרמב"ם ב"ב המענית הט"ו סתם הדחל אסור כרעת לוי.

ובסור פי ק"ק חתן ק"ק דאה ק"רייל להלכת כרב באיסורי ומ"ט לא פסק הרמב"ם כרב. לא אמרו"י נראה דכל פלוני האמוראי הוא רק אם האיסור הוא על כלי מפסים אלא על לוי"ז איזה כלי נאסר. אנונכ למשי"ג מהסוגיא בניטין דגדר האיסור הוא של היה החתן מעטר, וכדילפינן לו במקרא דהתם העשרה והיניו שלא היה החתן מעטר וכי"ל, א"כ אין חילוק כלל בין סוגי העשרות דבכולהו הו"ל חתן מעטר, והזו דעת לוי שאסר הכל. והרמב"ם פסק בזה כלוי כיון שכך הוא סתמא דהיי"ט בניטין.

וגראה דמבואר בן דבריו הירושלמי בסוטה, שהביא מתחילה דילפי' לה מקרא דנפלה עשרת ראשנו, ולבסוף הביא הקרא דהסר המצנפת וגוי. ונראה הביאור בזה, הדתם סדר הירושלמי הוא דלא דאחר הקרא דנפלה עשרת ראשנו הביא פלוני האמוראים איזה עשרה נאסרה. ונראה דלפי"ג הוא מבואר היטב דאם המקור היה מהרם המצנפת לא היה שייך לכל פלוני. אלא היה שייך ב"ב אסורים ישנם, ובאמת רק בחתן האמוראים הביא הירושלמי את הקרא דנפלה עשרת ראשנו, ולפי"ו גדר האיסור הוא על הכלי ששמו עטרה, ולא לבסוף הביא הירושלמי את הקרא דהתם המצנפת שגדרו היה איסור על עטרה, ולא היה מטריא, ולפי"ו כל העשרות אסורות.

והנה ברמב"ם הדי' העניית שם כתב, ואח"כ הוזר על עשרות החנים שלא להניחן כלל, ושלא יניח החתן בראשו שום כלי לצנא חסר המצנפת והרם העשרה. ולכ"א ג"כ הפלל דבריו הרמב"ם, שאחרי שכתב כיהי דבריו איסור על עשרות שלא להניחם לכל מהו מה שהוסיף שם אינה ינית החתן בראשו שום כליל. ועי' בשי"ק בסוטה שם שפירש דברי הרמב"ם שמתחיל כתב שעשרות החנים נאסרו לכל לוי. ואח"כ מיריר על חתן. וג"כ דמאשר שכל אדם אסור א"כ מהו התוספת בחתן, ופלא שכל ביאור הירושלמי לא היה שייך לכל פלוני. אלא היה שייך ב"ב אסורים ישנם, ובאמת רק בחתן שהוא דומה למלך ויש לו חשיבות דומיא דכה"ג בזה הוא ששייך האיסור להיותו מעטר אבל באדם בעלמא לא. אכן גם באדם בעלמא יש איסור על הכלי של עשרות החנים, (ונפ"מ ליהפ"ש שאינה בראשו שאי"ז כלי עשרה אלא רק היה מעטרס מחמ"ז), והזו הפלכות דבריו הרמב"ם.

ולפי"ג בזה דרשי עשרות של כלות ואסורה בעיר של זהב, ודואי אילו האיסור בכלות היה שלא תהיה מעטרת ויהיה אסורה בכל כלי, אבל כלפי איסור זה אמרי' דבעינן דבריה דכה"ג ורק בכביד יאכא להאי איסור, אלא דמי"ג נאמר גם איסור שימוש בכלי של עשרות כלות, ובאיסור זה אסור רק עיר של זהב שבו שלא לנוולה לגמרי, והזו ציורף התעמים דבריו הרמב"ן ביהו"א.

וע"פ תהלה לרוד אר"ח סי' כ' עיי"ש בהרהבה)

גליון 489

שנה י"ד – דברים

נושא השבוע:מנהגי זכר לחורבן

המקור בפרשה:עניינא דיומא

## ראשי הישיבות

הגאון רבי דוד מן שליט"א

ראש ישיבת כנסת חזקיהו - כפר הסידים

## בגדרי איסור עטרות חתן וכלה

במשנה בסוטה מ"ט,א איתא בפולמוס של אספסיינוס גזור על עטרות החנים ועל האיסור, ובכ"ג בניטין ז"א, לפינן כל ממש"כ בה אפר ה' אלוקים חסר המצנפת והרם העשרה זכו, וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה, אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כה"ג עטרה בראש כ"ג עטרה מצנפת אצל עטרה, אלא לומר לך בזמן שצנפתק עטרה מראש כל אדם, ובכ"ג בניטין שם מבואר דכל האיסור הוא רק על החנים ולא על כלות, דומיא דכה"ג בכביד אבל בניש לא. ולכ"א ז"ע דהנה מבחינ' בסוטה שם מבואר דגזרו גם על עטרות כלות והיניו עיר של זהב, ועי' ברמב"ן בתוה"א (והבא בכ"י סי' תק"ס) שביאר החתן אסור בכל עטרה שהיא וכלה מותרת בכל עטרות חוץ מעיר של זהב. ועיי"ש ברמב"ן שכתב בתו"ד דרשי בשני רא"ש לנוול לגמרי, וג"כ דהא בכ"י אמרינן דגשים מותרות כיון שאינם דומיא דכה"ג והרמב"ן שם נזפיה הביא דברי הגמ', וג"כ.

וגראה בזה, הדנה דהתם בניטין שם פירשו דעשרות החנים אי"ז עשרה ממש אלא עשירי כעין כיהפ מעל ראש החתן, ובראש כל אדם אין הכוונה בראש ממש אלא למעלה מן הראש. ובסי י"ד רוד שם חקי דרכין שאינו בראש ממש הרי אי"ז דומיא דכה"ג, ובכ"ג מבואר דבעינן דומיא דכה"ג (ומה"ט ליכא בנישים). ונראה ליישב הדנה לאור ג"כ במשי"ג בקרא חסר המצנפת והרם העשרה, וג"כ אמאי לא כתיב והסר העטרה כריתכם בני מצנפת. אלא הביאור בזה, הדאכל על חורבן ביהמ"ק אינו על ביטול המצנפת מהכ"ג, שכזה איזה גדר האיסור בחתן על השימוש בכלי דעשרה הדומים למצנפת, שיתכלס ממנו כביטול המצנפת מהכ"ג. ודוגמלת המבואר בשבת של כ"ג שאמר ריב"ז שמן אפרמנה שודאי הוא דין על סוג דבר זה שנאסר השימוש בו, וכ"ה בזה דהתם ס"א,ב דביקשו לגזור על כבדי צבעונין עיי"ש, שדואי גם הוא בגדר זה של איסור על כלים מסוימים להתחמש בהן.

אכן נראה דגדר איסור עטרה בחתנים אינו כן, דהא משום דליכא כה"ג הוא דליכא מצנפת, אלא התחתיה הוא על ביטול הכ"ג המצנפת, וממילא כגדר זה נאמר ג"כ האיסור על חתן, ואז"ו גזירה על הטטש שלא להשתמש בה אלא היא גזירה על החתן של היתר מעטו, כשם שבז"ו אין חב"ג המעטרס במצנפת, והוא גרמתייה המצנפת שולבו בסויה כבי"ב פ, בחיוב שהיו דר מועט בסוד שבבית ואיסור כיוו רפוח בבית, וכן חיוב לשייר רבר אחד בסעודה, וחובו השיור בתכשיטי אשה ובנצונות, ועד י' האדם נפעל בפני מעולתיו ולבו וכל מרשבתותו ואפר מקלה שבראש החתן עיי"ש, שבכולו הוא דין בנית ובסעודה ובאשה החתן לא מעטור. וזה שפי"ח הרה"ש העשרה, וכביכול היה הסרת החתן מחמת החתן ולא הסרת העשרה מהחתן, והוא מילה העשרה מורחב באיור ואינה בראשו של חתן.

ולפי"ו וביאור דברי הוה"ס דשרפי חשיב דומיא דכה"ג בחייות כלא מצנפת, דאף שהכפיה אינה בראש החתן, מי"מ היה חתן כלא כיהפ מעל לראשו הו"ל חתן שאינו מעטר, (אף שהסויה"ה היתה המצנפת בראשו ממש). ובהו יתבאר משי"כ הדי"ח כסי' מנערה שגם לרית הוה"ס נאסור כיהפ כיהפ ק"ו כסאפור עשרה ממש על ראשו.

לא כאילו אם האיסור הוא על הכלי ששמו כלילא שהוא כיהפ, א"כ מהיח"כ לאיסור עשרה בראשו שהוא לוי לחר. ולמשי"ג אה יסוד האיסור אינו על כלי מפסים אלא על מה שנעשה החתן למעטור ע"י עישו משה מעל ראשו, וממילא כ"יש שאסור עטרה בראשו ממש, ובהו אה היה יותר חתן כיהפ.

וגראה ליישב לפי"ו עוד, הדנה בגמ' בסוטה שם פליגי אמוראי איזה עשרה נאסרה, ודבר אסורה חתן כל מלח הנפירה, והמטאל גם על הדס ורוד, ולולוי אסור גם עשרה על קיים אסורה. והרמב"ם ב"ב המענית הט"ו סתם הדחל אסור כרעת לוי. ובסור פי ק"ק חתן ק"ק דאה ק"רייל להלכת כרב באיסורי ומ"ט לא פסק הרמב"ם כרב. לא אמרו"י נראה דכל פלוני האמוראי הוא רק אם האיסור הוא על כלי מפסים אלא על לוי"ז איזה כלי נאסר. אנונכ למשי"ג מהסוגיא בניטין דגדר האיסור הוא של היה החתן מעטר, וכדילפינן לו במקרא דהתם העשרה והיניו שלא היה החתן מעטר וכי"ל, א"כ אין חילוק כלל בין סוגי העשרות דבכולהו הו"ל חתן מעטר, והזו דעת לוי שאסר הכל. והרמב"ם פסק בזה כלוי כיון שכך הוא סתמא דהיי"ט בניטין.

וגראה דמבואר בן דבריו הירושלמי בסוטה, שהביא מתחילה דילפי' לה מקרא דנפלה עשרת ראשנו, ולבסוף הביא הקרא דהסר המצנפת וגוי. ונראה הביאור בזה, הדתם סדר הירושלמי הוא דלא דאחר הקרא דנפלה עשרת ראשנו הביא פלוני האמוראים איזה עשרה נאסרה. ונראה דלפי"ג הוא מבואר היטב דאם המקור היה מהרם המצנפת לא היה שייך לכל פלוני. אלא היה שייך ב"ב אסורים ישנם, ובאמת רק בחתן האמוראים הביא הירושלמי את הקרא דנפלה עשרת ראשנו, ולפי"ו גדר האיסור הוא על הכלי ששמו עטרה, ולא לבסוף הביא הירושלמי את הקרא דהתם המצנפת שגדרו היה איסור על עטרה, ולא היה מטריא, ולפי"ו כל העשרות אסורות.

והנה ברמב"ם הדי' העניית שם כתב, ואח"כ הוזר על עשרות החנים שלא להניחן כלל, ושלא יניח החתן בראשו שום כלי לצנא חסר המצנפת והרם העשרה. ולכ"א ג"כ הפלל דבריו הרמב"ם, שאחרי שכתב כיהי דרשי דבריו איסור על עטרות שלא להניחם לכל מהו מה שהוסיף שם אינה ינית החתן בראשו שום כליל. ועי' בשי"ק בסוטה שם שפירש דברי הרמב"ם שמתחיל כתב שעשרות החנים נאסרו לכל לוי. ואח"כ מיריר על חתן. וג"כ דמאשר שכל אדם אסור א"כ מהו התוספת בחתן, ופלא שכל ביאור הירושלמי לא היה שייך לכל פלוני. אלא היה שייך ב"ב אסורים ישנם, ובאמת רק בחתן שהוא דומה למלך ויש לו חשיבות דומיא דכה"ג בזה הוא ששייך האיסור להיותו מעטר אבל באדם בעלמא לא. אכן גם באדם בעלמא יש איסור על הכלי של עשרות החנים, (ונפ"מ ליהפ"ש שאינה בראשו שאי"ז כלי עטרה אלא רק היה מעטרס מחמ"ז), והזו הפלכות דבריו הרמב"ם.

ולפי"ג בזה דרשי עטרות של כלות ואסורה בעיר של זהב, ודואי אילו האיסור בכלות היה שלא תהיה מעטרת ויהיה אסורה בכל כלי, אבל כלפי איסור זה אמרי' דבעינן דבריה דכה"ג ורק בכביד יאכא להאי איסור, אלא דמי"ג נאמר גם איסור שימוש בכלי של עשרות כלות, ובאיסור זה אסור רק עיר של זהב שבו שלא לנוולה לגמרי, והזו ציורף התעמים דבריו הרמב"ן ביהו"א.